

לחלוקת כבוד למלכות

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיִּצְוֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרֻעָה בְּכָרְבָּר מִצְרָיִם
לְהִזְכִּיאָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִזְרָחִים" (שמות ז' יט)¹

שמות ר' נד ז נ-ד

"וַיִּצְוֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אמר להם הקב"ה: בני סרבנים הם, רגונים הם, טרහנים הם. על מנת כן תהיו מקבלים עליהם, שיהיו מקלים אתכם, שיהיו מסקלים אתכם באבניים.² "וְאֶל פְּרֻעָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם" - אמר להם הקב"ה: היו נוהגים בו כבוד וחלקו בכבוד למלכות, אע"פ שאני צריך לעשות בו את הדין. וכן עשה משה, שנאמר: "וַיַּרְדֹּו כָל עֲבָדִיךְ אֱלֹהִי" - לא אמר עליי אלא על עבדיו... שהיה לו לומר "אתם ומלבכם" - הוא עצמו, שנאמר: "וַיַּקְרֵם פְּרֻעָה לְלָהָה הוּא וְכָל עֲבָדָיו" (שמות יב' ל').³ ולכך לא פרסם אותו, כדי לחלוקת כבוד למלכות.⁴

ברכות ד' נח עמוד א

תנו רבנן: ... הרואה מלכי אומות העולם, אומר: ברוך שנתן מלכודו לבשר ודם. אמר רבי יוחנן: לעולם ישתדל אדם לזרע לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי אומות העולם, אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שם יזכה - יבחן בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם... רב ששת אמר: מלכותא דארעה בעין מלכותא דركיעא [מלך הארץ בעין מלכות שמים].⁵

שבת שלום מלחקי המים

¹ בפסוק זה, אשר מסכם את פתיחת הפרשה ומשמש מבוא לתחילת המכות, יש כאילו התייחסות שווה לבני ישראל ולפרעה. משה ואהרן מצוים, ע"י ה' אל שנייהם: לבני ישראל מצד אחד, ולפרעה "מלך מצרים" מצד שני.

² אל בני ישראל, מצוים משה ואהרן לנוהג באיפוק ובסבלנות רבה. כמו אבא ואמא לילדיהם. ומה עם פרעה?

³ במקצת בכוורות, בפרשタ בא, פרעה קם וירד אל משה וمبקש שייצאו מצרים. אבל כאשר משה אומר לו שזה יקרה, הוא לא אומר: אתה תרד, אלא רק שעבדיך ירידו. החbold שמשה חולק לפרשא, מתחילה עוד בפרשタ שמות: "נולכה נא דרכך שלושת ימים במדבר נזבחה לה" א-להינו, פן יפגענו בדבר או בחרב - לא היה צריך לומר אלא: פן יפגענו, מהו: פן יפגענו? שנוהג בו כבוד. למדך שחייב אדם לחלוק כבוד למלכות" (שמות רבה ה' טו). הרי לנו שלושה פסוקים החולקים כבוד למלכות: "פן יפגענו" בפרשタ שמות, "ויצוoms אל פְרֻעָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם" בפרשタנו ו"ירדו כל עבדיך אל" בפרשタ בא. בכל שלוש הפרשיות של יציאת מצרים ולארוך כל התהדיינות עם פרעה והמכות שהוא מקבל, מקפידת התורה בכבודה של מלכות. "לעשות את הדין" מחד גיסא ולהקפיד בכבוד המלכות מאידך גיסא. אין כאן סתירה.

⁴ ובמכליתא דרבי ישמעאל פרשת בא פרשה יג, נמנים עוד מקרים רבים: "וכן הקב"ה אמר לו חלוק כבוד למלכות שנאמר: וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוoms אל פרעה - ציוoms לחולק כבוד למלכות. וכן מצינו ביוסף שחלק כבוד למלכות... וכן יעקב חלק כבוד למלכות... וכן אליו חלק כבוד למלכות שנאמר: ... וישנס מתניינו וירץ לפניו אחאב... וכן חנניה מישאל ועזריה חלקו כבוד למלכות... וכן דניאל חלק כבוד למלכות". ובמדרשי תנומה פרשת כי תשא סימן ומוסיף גם את עוזו הנביא שחלק כבוד לירבעם הרשע (מלכים א פרק יג). אין זה אירוע חד פערמי הקשור דוקא ליציאת מצרים, למשה, או לפרשא.

⁵ ראה שם הסיפור המלא על רב ששת שהיה סגינהור ולמרות זאת יצא ועמד עם כל בני העיר לקבל את פני המלך. ולא עוד, אלא שהבחן יותר טוב מזרים מתי המלך עובר ומתiy רק שרים ושאר נכבדים שהולכים לפני. ואיך הוא ידע? כי כשעיבר המלך השתררה דומה מוחלטת כמו שכותב אצל אליו: "ואחר הרוח רعش לא ברעם ה' ואחר הרעם אש לא באש ה' ואחר האש קול דמהה דקה" (מלכים א יט). ועל זה אמר רב ששת: מלכותא דארעה בעין מלכותא דרכיעא! וגם ברך רב ששת על המלך. ראה שם היה בסופו של מי שהתחכם וחלק על רב ששת.